

POLISH / POLONAIŚ / POLACO A1

Higher Level / Niveau Supérieur (Option Forte) / Nivel Superior

Thursday 13 May 1999 (afternoon)/Jeudi 13 mai 1999 (après-midi)/Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

4h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

SEKCJA A

Napisz komentarz do jednego z podanych tekstów.

- 1(a) Dzielność i lęk ustawiane bywają w przeciwnych obozach. Niesłusznie chyba. Dzielność pozbawiona zupełnie lęku nie byłaby już sobą, ale odwagą, która przy całym szacunku jakim ją obdarzamy - implikuje przecież nieco bezmyślności lub przynajmniej braku wyobraźni.(...) Dzielność bezwarunkowo sprzeczna
- 5 jest z tchórzostwem. Strach i lęk to znowu wcale nie synonimy.(...) Strach odznacza się ślepotą i nierozsądkiem. Lęk pobudza i uintensyfikuje myśl. Stanowi przewidywanie niebezpieczeństwa, gdy strach reakcje na nie. Dzielności towarzyszyć musi świadomość. Lęk jest przednią jej strażą. Wysła pierwsze ostrzeżenie. Usprawnia i uaktywnia jej siły.(...)
- 10 Jakaś forma współżycia z ludźmi jest niezbędna. Z buntem czy z pokorą musimy je dźwigać. (...) Jeżeli ci, z którymi trzeba współżyć, dobrani są właściwie, ich bliskość nie ciąży nam. Przeciwnie: bywa ulgą, pomocą, radością, często ocaleniem.(...) Naturalnie, w ogromnej ilości wypadków skazani jesteśmy na otoczenie przypadkowe: pracując mamy wpływ, na ogół
- 15 ograniczony, na dobór współpracowników, a żadnego prawie na współpasażerów w pociągu, współwidzów w teatrze.(...) Ten narzucony nam tłum nie jest szczególnie groźny. Może nas rozgniewać, obudzić gorycz, pogardę czy litość, ale stosunkowo łatwo udaje nam się ustrzec przed jego (...)
- 20 wścibstwem w nasze życie prywatne.(...) Wobec tych jednak, którym zawierzymy wpuszczając ich dobrowolnie za bramę swego ogrodu - stajemy niemal bezbronni. Rzecz w tym, że człowiekowi - jak wody, powietrza, pokarmu - trzeba koniecznie choćby odrobiny zaufania.(...) Istotne więc jest, aby uchronić w sobie źródło ufności, ale z drugiej strony, zasobami jego szafować ostrożnie. Raz obdarzywszy kogoś zaufaniem, trudno już
- 25 kontrolować jego stopień. Kto wie? Może istota zaufania w tym właśnie tkwi, że musi ono być bezwzględne. Dlatego tak ważną się staje trafność wyboru. A jest on trudny. Nie należy się łudzić: w wielkiej rzeszy bardzo nieliczni są ci, którzy spełniają warunki i okażą się godni ofiarowanej przyjaźni. Spośród szeregu owych warunków do jednego z najistotniejszych
- 30 zaliczyć trzeba dzielność. Cóż bowiem przyjdzie z tego, że wybrany przez nas człowiek obdarzony będzie delikatnością, inteligencją, miłym obejściem, że poglądy jego i zamiłowania odpowiadać będą naszym, jeśli charakter przeżarło tchórzostwo? W najważniejszej chwili, gdy najbardziej potrzebować będziemy jego pomocy - zdradzi nas, opuści, przejdzie na stronę wroga lub
- 35 stanie z boku, bezczynny, śledząc z przerażeniem nasza klęskę - nie dlatego, aby był zły, ale że obezwładnił go i sparaliżował strach.(...) Dzielność należy do zalet, które wzbudzają zaufanie. Błądzi czasem- jak wszystko na tej ziemi- ale w błędach nawet zachowuje coś z wielkości i piękna. Niełatwo, oczywiście, być dzielny. Gdybyż dzielność ograniczyć się mogła do chwil rzadkich,
- 40 wyjątkowych! Ale każdy moment w życiu człowieka jest wyjątkowy i ważny.

Mieczysław Paszkiewicz "Śladem Antygony", FIS 1993

Czerwona mgła

- 1(b) Pod nie najmłodsza stolicą w tym kraju
wiatry w osiki za mną dmą.
Grom zbiegł, nim, pijus, butelkę tokaju
rozbił o próg moj pokrwawiony mgłą .
- 5 Co ci powiedzieć ? Czarne huczą błonia
jak blachy miedzi, pod śliwkowy sad,
ze siodła spłoszonego konia
cherubin bosy białym skrzydłem spadł.
- 10 Grzmi z łąk i z łąk się mgli i mgli
welonem skrzepłym pod sad i pod las -
i Bogu się na drogach krzyża spi
na niedosiężny wieczny czas.
- 15 W dali w czerwonym na piersi krawacie
pędzi z wrót rzeźni łysy, ślepy byk.
Zielony powój mu oplata racie *
i rwie na strzępy niebo wściekły ryk.
- 20 W na ślepia naciągniętym łąchu
bydlę z siekierą w gardle gna,
aż martwe padnie w purpurowym piachu,
gdy ciągle grzmi - i sunie mgła.
- Szczęście, nieszczęście, łaska ? Nie, nie zgadnę.
Hałas i ryk, i krew, i strach -
groźne i straszne. Ale ładne
jak złoty dzwon, jak mit, jak stary Bach. **

Jan Bolesław Ożóg
Czatkowice, 6.VIII.1984
Tomik UJAWNIEŃ, PIW 1987.

* racie = racice (przypuszczalnie)

** Bach- Johann Sebastian Bach (1685-1750)- wybitny kompozytor ,niem.baroku.

SEKCJA B

Napisz wypracowanie na JEDEN z podanych tematów. Wypracowanie musi być oparte na co najmniej dwu z trzech pozycji Części 3, które przerabialiście. Dozwolone jest odwoływanie się do innych książek, ale nie mogą one być podstawą twego wypracowania.

2. Dzieci i Młodzież w literaturze

- (a) W jakiej formie występują elementy dydaktyki, zwykle obecne w literaturze poświęconej dzieciństwu i młodości ? Omów ilustrując przykładami.
albo
(b) Z jakiego rodzaju humorem spotykamy się w literaturze omawiającej lata dzieciństwa i wczesnej młodości ? Przedyskutuj na podstawie lektury.

3. Powieść Historyczna

- (a) Jakie środki artystyczne, którymi posługują się autorzy powieści historycznych uważamy za typowe ? I dlaczego autorzy wolą się nimi posługiwać ?
Przedyskutuj na podstawie przerobionej lektury.
albo
(b) Przedyskutuj różnice i podobieństwa w traktowaniu historycznych tematów. Oprzyj dyskusję na wybranej lekturze.

4. Poezja XX wieku

- (a) Czy styl poezji odzwierciedla czas jej powstawania/tworzenia, czy też może czas do którego nawiązuje tematycznie ? Omów ilustrując przykładami.
albo
(b) Jaką rolę odgrywa czasem humor lub ironia we współczesnej poezji, która jest skądinąd zaangażowana w sprawę ocalenia człowieka w zagrożonym świecie ? Przedyskutuj na podstawie wybranej lektury.

5. Proza współczesna

- (a) Czy znajdujesz jakiś wspólny temat w zalecanej lekturze ? Przedyskutuj swoje wnioski w oparciu o wybrane książki.
albo
(b) Czy bohater pozytywny istnieje nadal ? A jeżeli tak, to jakie ma cechy charakteru ? A jeżeli nie - to co to znaczy ?

6. II Wojna światowa w literaturze

- (a) Jaką percepcję wojny odkryłeś w przerobionej lekturze ? Przedyskutuj ilustrując przykładami.

albo

- (b) W jaki sposób różnią się metody twórcze zastosowane w tej grupie utworów ? Uzasadnij posługując się przykładami.

7. Proza dokumentalna

- (a) Jak dalece posługuje się proza dokumentalna tą samą techniką pisarską, w obrębie wybranej lektury ? Przedyskutuj.

albo

- (b) Jak intencje autorów odzwierciedlają się w ich stylu wypowiedzi ? Przedyskutuj na przykładach.

8. Teatr 20-go wieku

- (a) Jakie są najważniejsze cechy charakterystyczne, które znamionują dwudziestowieczne sztuki ? Wskaż na podobieństwa i różnice na podstawie lektury.

albo

- (b) Jaki jest dominujący nastrój 20-wiecznych sztuk, które przestudiowaliście? Czy cechuje je pesymizm czy optymizm ? Czemu przypisujesz taki a nie inny nastrój ? Przedyskutuj.